

30. 6. 2026

První pražská knihovna zahájila provoz před 135 lety v trestnici

Městská knihovna v Praze si letos připomíná 135 let svého působení. První knihovna zahájila provoz 1. 7. 1891 v bývalé Svatováclavské trestnici na Zderaze. Její vybavení tvořily tři skříně a několik stovek knih, které vydával pan knihovník Paštika. V roce 2026 tvoří síť poboček Městské knihovny v Praze 45 klasických knihoven (včetně Ústřední knihovny); 1 otevřený ateliér DOK16; 3 kiosky a 1 vůz pojízdné knihovny (příjezd druhého očekáváme 9. 7. 2026), ve fondu je 1,7 milionu knihovních jednotek a o pohodlí čtenářek a čtenářů se stará více než pět stovek zaměstnanců.

Začátky knihovny nebyly v létě roku 1891 nijak slavné. Budova svatováclavské trestnice, ještě před tím klášter Bosých augustiniánů, nebyla v dobrém stavu. Praha navíc uvažovala o jiném využití lokality, která se pomalu stávala širším městským centrem. Záhy proto nastalo stěhování, hned několikrát, které skončilo v roce 1903 umístěním knihovny do staré zástavby naproti Clam-Gallasově paláci na Mariánském náměstí.

Nemalou zásluhu na získání prestižního místa v centru Prahy jistě měl tehdejší ředitel Veřejné obecní knihovny Královského hlavního města Prahy básník a městský úředník Antonín Sova. Jeho zásluhou se začala také rozšiřovat síť tzv. odbočných knihoven, dnes poboček. Jednou z prvních, a stále fungujících, je pobočka Hradčany (www.mlp.cz/hradcany) z roku 1905.

Brzy se však ukázalo, že staré domy s gotickým jádrem, nemají pro rozvíjející se knihovnu vyhovující zázemí. O potřebě novostavby přesvědčil pražské radní ředitel Dr. Jan Thon, který byl ideovým otcem budovy Ústřední knihovny postavené podle návrhu architekta Františka Roitha. Ve své době nejmodernější budovu knihovny otevřeli jako *monument kultury* a dar Praze k desátému výročí vzniku Československé republiky v roce 1928.

„Knihovna není jen místem, kde se uchovává kulturní paměť. Musí být také živou institucí, která se vyvíjí spolu se společností a reaguje na její aktuální potřeby. Dnes funguje ve fyzickém i digitálním prostoru, je tam, kde ji lidé očekávají, a nabízí kvalitní veřejné zázemí pro studium, práci, setkávání i chvíle klidu. Právě takovou moderní a otevřenou knihovnu chce Praha mít a dlouhodobě podporuje její další rozvoj,“ uvádí radní pro kulturu a cestovní ruch hl. města Prahy Tomáš Slabihoudek

Městská knihovna v Praze pod vedením ředitele Tomáše Řeháka je takovou moderní institucí a nabízí služby na evropské úrovni.

Co ředitele Řeháka v poslední době nejvíce potěšilo? *„Velkou radost mám z otevření nové pobočky na Černém Mostě na začátku června. Knihovna v blízkosti dopravního terminálu si rychle našla místo v denním rytmu místních. Těším se z očekávání nového vozidla pojízdné knihovny – Matyldy, která by do Prahy ze Slovenska měla dorazit na začátku července.“* A na co chce v příštích letech upřít svoji ředitelskou pozornost? *„Rád bych obnovil práce na ideovém zadání pro architektonickou soutěž na obnovu Ústřední knihovny, která v roce 2028 oslaví své století od postavení a třicet let od poslední velké rekonstrukce. Tato největší knihovna v naší síti na prémiové adrese si zaslouží nový impuls.“*